

Nr 18

Av herrar **Hansson** i Skegrie och **Brandt** i Sätila, *angående åtgärder mot överskottsproduktion av fläsk.*

Det prissättningsavtal, som gäller för vårt lands jordbruk t. o. m. utgången av produktionsåret 1964/65, innefattar bl. a.,

att prisnivåernas höjd på de enskilda jordbruksprodukterna har avvägts med hänsyn till de produktionsbetingelser och räntabilitetskrav, som gäller för det godtagbart rationaliserade basjordbruket inom södra Sveriges slättbygder och

att de s. k. kompensationsavgifterna under 6-årsavtalet skall vara fasta varför förändrade exportvolymmer med avseende på jordbruksprodukter under avtalstiden i större omfattning än under senast förflutna avtalsperiod, då kompensationsavgifterna var rörliga, kommer att påverka jordbrukets inkomstläge.

Det är med hänsyn till bl. a. ovan nämnda punkter i jordbruksprisavtalet som vissa utvecklingstendenser inom exempelvis fläskproduktionen för närvarande ter sig bekymmersamma.

Under senare år har s. k. fläskfabriker kommit till i ökat antal. Anledningen härtill är till väsentlig del att fläskproduktionen under denna fabriksmässiga form åtnjuter samma gränsskydd vid produkternas avsättning på den inhemska marknaden som basjordbruket. I samband med export utgår också ett exportprisstöd, vilket till väsentlig del finansieras av det mindre jordbruket. Under dessa förhållanden har den fabriksmässiga produktionen ur konjunkturmässig synpunkt blivit ekonomiskt lockande. Fläskproduktionen har därför kraftigt ökat vid dessa produktionsenheter. Detta har skett trots redan befintliga avsättningsproblem på utlandsmarknaden, vilka framdeles med hänsyn till den träffade 7-maktsöverenskommelsen med däri inneslutna preferensavtal torde bli än mer svårbemästrade. Till inte ringa del är »fläskfabrikerna» upphov till att vår inhemska fläskproduktion f. n. väsentligt överstiger det inom landet förefintliga konsumtionsutrymmet. Sålunda är ca 20 % av totalproduktionen hänvisad till avsättning på exportmarknader och till priser, som undantagslöst är lägre än de inhemska. De exportförluster, som därigenom uppstår, har hitintills lika fördelats på alla fläskproducenter i landet genom uttagande av en för varje levererat, köttbesiktigat slakterisvin likartad slaktdjursavgift — f. n. 25 kr. per svinkropp. Följden av denna överskottssituation och detta system för uttagande av slaktdjursavgift har blivit,

att bas- och familjejordbruket har haft att till största delen bestrida kostnaderna för exportsubventioneringen trots att överskottskvanti-
teterna till huvudsaklig del orsakats av den »fabriksmässiga» fläskpro-
duktionen och

att det prisstöd för fläskproduktionen, som jordbruksprisregleringen
avsåg åstadkomma för basjordbruket under avtalsperioden, icke ger
eller kommer att ge åsyftad effekt i prisstödshänseende till den jord-
brukarkategori för vars produktionsbetingelser prisstödet avvägts.

För närvarande torde årsproduktionen av slakterisvin inom landet uppgå
till ca 3 milj. stycken. Av detta antal exporteras omkring 600 000 stycken eller
vart femte svin. Uttryckt i ton torde fläskproduktionen under senaste år
ha utgjort ca 225 000 ton varav exporterats ca 45 000 ton. Våra viktigaste
exportländer är härvidlag England och Västtyskland. Dessa länder är emel-
lertid mottagare till endast hälften av nyssnämnda exportkvantitet. Åter-
stoden måste placeras på mer sporadiska marknader, och exportförhållan-
dena är under dessa omständigheter i högsta grad osäkra såväl kvantitets-
som prismässigt. Risken för kvardröjande lagringsdyra eller pristryckande
överskott på den inhemska marknaden är uppenbar.

Vilken roll spelar »fabriksfläsket» i dessa sammanhang? Enligt tillgäng-
liga uppgifter för år 1958 producerades i »fläskfabrikerna»

4,6 % av fläskproduktionen i enheter med en årsproduktion av 500—
1 000 slakterisvin per år och

6,6 % av fläskproduktionen i enheter med en årsproduktion av mer än
1 000 slakterisvin per år.

Tillhoppa representerar dessa fläskproducenter år 1958 11,2 % av den
totala fläskproduktionen i riket. Även om dessa siffror är i viss mån osäkra,
torde avvikelserna från de verkliga förhållandena inte vara så stora, att de
har praktisk betydelse. För år 1959 föreligger ännu inte motsvarande siffer-
material. Allt talar emellertid för att »fläskfabrikernas» andel av totalpro-
duktionen ytterligare vuxit. Utvecklingen kommer säkerligen också att gå
vidare i denna riktning så länge förutsättningar erbjudes att på sätt som
nu sker konjunkturmässigt utnyttja jordbruksprisregleringens prisstöd.

Tendenser inom fläskproduktionen, likartade de för vilka ovan redogjorts
beträffande vårt land, har också givit sig till känna i andra europeiska län-
der. Man har också i dessa inom ramen för de former av jordbruksreglering,
som där tillämpas, sökt komma till rätta med problemet. Så har exempelvis
Österrike genom statliga bestämmelser maximerat det antal slakterisvin
som en enskild jordbruksenhet får framställa. Någon form av fläskproduk-
tion, som ej är ansluten till jordbruksfastighet, förutsättes icke i detta land.

I Västtyskland har man valt en annan väg. Där söker man avgöra i vilken omfattning en fläskproduktion är anknuten till jordbruksföretag genom att undersöka i vilken omfattning produktionen är baserad på hemmaproducerat eller inköpt foder. Man tillåter dock mindre jordbruk att i högre grad basera sin fläskproduktion på inköpt foder än de större jordbruksenheterna. I de fall då fläskproduktionen till väsentligaste delen bygger på inköpt foder anses produktionsformen som onormal och tillkommen i syfte att konjunkturmässigt utnyttja jordbruksregleringens prisstöd. Dylig form av produktion motarbetas genom skärpt avgiftsbeläggning.

Uppenbart är, att även andra former för skärpt avgiftsbeläggning på »fabriksfläsket» kan komma i fråga. Sålunda kan man tänka sig en foderavgift eller en med hänsyn till produktionsvolymen differentierad slaktdjursavgift. Oavsett vilken form, som kan tänkas bäst lämpad för vårt land med hänsyn till dess jordbruksstrukturella förhållanden och utformningen av vår jordbruksprisreglering, så torde för närvarande framstå som nödvändigt att ur jordbrukspolitisk synpunkt hålla en »onormal jordbruksproduktion» under kontroll. I all synnerhet är detta nödvändigt om den »onormala produktionen» leder till,

att en snedvridning av jordbruksprisregleringens syftemål åstadkomes och

att en icke ändamålsenlig produktionsinriktning konserveras eller en för det egentliga jordbruket eftersträvad produktionsanpassning försvåras.

De medel, som i vårt land skall utnyttjas för att ernå denna kontroll, bör bäst och snabbast kunna utrönas genom samverkan mellan jordbrukets organisationer på ifrågavarande område och de organ, som har att under löpande avtalsperiod göra detaljer i jordbruksavtalet till föremål för översyn.

Med stöd av ovanstående hemställas,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om vidtagande av åtgärder, förslagsvis genom statens jordbruksnämnd i samråd med jordbrukets förhandlingsdelegation och på området verksamma jordbruksorganisationer, i syfte att skydda den jordbrukspolitiska målsättningen mot av s. k. fläskfabriker föranledd överskottsproduktion i enlighet med motionens syfte.

Stockholm den 14 januari 1960

Nils G. Hansson

i Skegrie

Henry Brandt